

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntalain 90 §:n ja hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kuntalakeja ja hyvinvointialueesta annettua lakia.

Lakeihin ehdotetaan lisättäviksi säännökset, joiden mukaan kunnan ja hyvinvointialueen olisi otettava hallintosääntöön tarpeelliset hallintoa, päätöksentekoa ja valtuuston toimintaa koskevat määräykset häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Ehdotettavia säännöksiä sovellettaisiin myös kuntayhtymään ja hyvinvointiyhtymään.

Esityksen tavoitteena on parantaa kunnan ja hyvinvointialueen hallinnon ja päätöksenteon varautumista valmiuslain mukaisiin poikkeusoloihin ja näitä lievempiin häiriötilanteisiin. Muutoksilla pyrittäisiin välillisesti edistämään kunnan ja hyvinvointialueen hallinnon ja päätöksenteon jatkuvuutta ja toimintaedellytyksiä myös normaalioloista poikkeavien tilanteiden aikana.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT.....	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta.....	3
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Kunnan hallinto ja päätöksenteko normaalioloissa.....	4
2.2 Kunnan hallinnon ja päätöksenteon varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin	6
2.3 Kunnan päätöksenteko ja hallinnon järjestäminen poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa.....	7
2.4 Hyvinvointialueen hallinto ja päätöksenteko normaalioloissa.....	9
2.5 Hyvinvointialueen varautuminen ja päätöksenteko poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa	10
3 Tavoitteet	11
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	11
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	11
4.2 Pääasialliset vaikutukset	11
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	12
6 Lausuntopalaute	13
7 Säännöskohtaiset perustelut	13
7.1 Laki kuntalain 90 §:n muuttamisesta	13
7.2 Laki hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n muuttamisesta	15
8 Voimaantulo.....	15
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	15
LAKIEHDOTUKSET.....	18
RINNAKKAISTEKSTIT.....	20

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Voimassa oleva kuntalaki (410/2015) ei sisällä sääntelyä kunnan hallinnon ja päätöksenteon varautumisesta normaalioloista poikkeaviin häiriötilanteisiin tai valmiuslain (1552/2011) mukaisiin poikkeusoloihin. Kuntia ja kuntayhtymiä koskee kuitenkin valmiuslaissa säädetty yleinen varautumisvelvollisuus, jonka mukaisesti niiden tulee pyrkiä varmistamaan etukäteisillä toimenpiteillä tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Vastaavaa velvoitetta sovelletaan 1.1.2023 alkaen myös hyvinvointialueisiin ja hyvinvointiyhtymiin. Lisäksi hyvinvointialueiden varautumista koskevista velvoitteista on säädetty hyvinvointialueesta annetussa laissa (jäljempänä hyvinvointialuelaki, 611/2021).

Valmiuslaki ei nimenomaisesti velvoita, että kuntien ja jatkossa myös hyvinvointialueiden tulisi varautua poikkeusoloihin hallintosääntöön otettavilla määräyksillä. Käytännössä useissa kunnissa on erityisesti Covid-19-pandemian johdosta kuitenkin lisätty hallintosääntöihin kunnan hallinnon ja päätöksenteon järjestämistä koskevia määräyksiä poikkeusoloja ja näitä lievempiä häiriötilanteita varten. Myös hyvinvointialueiden hallintosääntöihin on käytännössä voitu ottaa tällaisia määräyksiä.

Valmiuslaki sisältää säännökset, joiden tarkoituksena on viimesijaisesti turvata kunnan ja hyvinvointialueen päätöksentekokyky poikkeusolojen aikana. Käytännössä kynnys valmiuslain toimivaltasäännösten soveltamiselle on korkea, eikä niiden soveltaminen tule kyseeseen poikkeusoloja lievemmissä poikkeuksellisissa tilanteissa. Tämä on omiaan korostamaan kunnan ja hyvinvointialueen yleiseen varautumisvelvollisuuteen kuuluvan ennakkosuunnittelun merkitystä ja tarvetta arvioida poikkeusolojen ja näitä lievempien häiriötilanteiden mahdollisia vaikutuksia niiden hallintoon ja päätöksentekoon jo normaaliolojen aikana.

Lähtökohtana on, että kunnissa ja hyvinvointialueilla toimitaan häiriötilanteissa ja poikkeusolojen aikana mahdollisimman pitkään normaaliolojen johtamisjärjestelyjä, päätöksentekomenettelyitä ja toimivaltamääräyksiä noudattaen. Olosuhteista riippuen häiriötilanteet tai poikkeusolot voivat kuitenkin johtaa tilanteisiin, jotka edellyttävät esimerkiksi nopeampaa päätöksentekoa, tehostettua johtamista, tehtävien uudelleen organisoimista tai poikkeavaa päätösvallan käyttöä toimivaltaisen viranomaisen ollessa estynyt. Tämä edellyttää tarpeellisten määräysten ottamista hallintosääntöön, jossa valtuusto päättää kunnan ja hyvinvointialueen hallinnon ja päätöksenteon järjestämistä koskevista asioista.

Covid-19-pandemian aikana saadut kokemukset kuntien toiminnasta osoittivat, että hallintosäännön muuttaminen hallinnon ja päätöksenteon järjestämiseksi poikkeusoloissa voi osoittautua haastavaksi jo poikkeusolojen alettua. Tästä syystä hallintosäännössä olisi tarpeen pyrkiä varautumaan poikkeuksellisia tilanteita varten jo ennakolta. Varautumisvelvollisuutta korostaa ennestään Ukrainan sodan seurauksena keväällä 2022 yhteiskunnassa tapahtuneet turvallisuusympäristön muutokset. Kuntien ja hyvinvointialueiden varautumisen parantamiseksi kuntalakiin ja hyvinvointialuelakiin on ilmennyt tarve lisätä sääntelyä, joka edellyttäisi kuntia ja hyvinvointialueita arvioimaan erilaisten poikkeuksellisten tilanteiden vaikutuksia niiden hallintoon ja päätöksentekoon mahdollisuuksien mukaan jo ennakkoon. Sääntely velvoittaisi kaikki kunnat ja hyvinvointialueet päättämään tarpeellisista hallintosäännön määräyksistä, joilla niiden hallinnon ja päätöksenteon jatkuvuus voitaisiin varmistaa myös häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikana.

LUONNOS

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä.

Hallituksen esityksen luonnoksesta järjestettiin lausuntokierros x.8.2022–x.9.2022. Lausuntoja pyydettiin muun muassa kunnilta, hyvinvointialueilta, maakuntien liitoilta, eräiltä muilta kuntayhtymiltä, ministeriöiltä sekä Suomen Kuntaliitto ry:ltä. Myös muut tahot saivat antaa esitysluonnoksesta lausunnon. Lausuntoja annettiin yhteensä X.

Esitys on käsitelty kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunnassa x.x.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Kunnan hallinto ja päätöksenteko normaalioloissa

Kunnan johtamisesta, päätöksenteosta ja hallinnosta säädetään kuntalaissa. Kunnan viranomaisille kuuluvasta päätösvallasta voidaan kuntalain lisäksi säätää erityislainsäädännössä.

Kunnan päätösvallalla tarkoitetaan kunnan hoidettavaksi lain mukaan tai muuten kuuluvia asioita, joissa kunta voi tehdä tai joissa sen edellytetään tekevän päätöksiä. Päätösvalta kuuluu ensisijaisesti valtuustolle, joka kuntalain 14 §:n 1 momentin mukaan vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta ja käyttää kunnan päätösvaltaa. Lisäksi kuntalain eräissä muissa pykälissä sekä erityislaeissa on säännöksiä valtuuston päätösvaltaan kuuluvista asioista.

Kuntalain 14 §:n 2 momentin mukaan valtuusto päättää muun ohessa kuntastrategiasta, kunnan hallintosäännöstä, kunnan talousarviosta ja -suunnitelmasta sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Riskienhallinnan osalta valtuusto käyttää päätösvaltaa päättämällä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Näistä päättäessään valtuusto päättää esimerkiksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävistä, toimivallasta ja raportointimenettelyistä.

Valtuusto voi hallintosäännössä siirtää toimivaltaansa kunnan muille toimielimille sekä luottamushenkilöille ja viranhaltijoille kuntalain 91 §:n 1 momentin mukaisesti. Valtuuston toimivallan siirto tapahtuu aina hallintosääntöön otettavalla määräyksellä, eikä se näin ollen ole mahdollista yksittäisen päätöksen perusteella. Toimivallan siirtäminen hallintosäännön määräyksillä on kielletty niissä yksittäisissä asioissa, joista valtuuston on kuntalaissa tai muussa laissa olevan nimenomaisen säännöksen mukaan päätettävä. Myöskään silloin, kun erityislaissa on määrätty päätösvalta tietyille kunnan viranomaiselle, valtuusto ei voi hallintosäännössä määrätä päätösvallasta toisin. Erityislainsäädännössä voi kuitenkin olla erikseen säännöksiä toimivallan delegoinnista, jolloin ne syrjäyttävät kuntalain säännökset. Valtuusto voi hallintosäännössä antaa kunnan muulle viranomaiselle oikeuden siirtää sille siirrettyä toimivaltaa edelleen kuntalain 91 §:n 2 momentin mukaisesti. Näin siirrettyä toimivaltaa ei voida enää siirtää edelleen. Pykälän 3 momentissa on lisäksi rajattu hallinnollisen pakon käyttämistä sisältävien asioiden osalta mahdollisuus siirtää toimivaltaa yksinomaan toimielimille.

Kunnan toiminnan, hallinnon ja talouden johtaminen kuuluu kuntalain 38 §:n mukaan kunnanhallitukselle. Hallituksen tehtävät on määritelty tarkemmin lain 39 §:ssä. Sen mukaan hallitus vastaa kunnan hallinnosta, joka kattaa esimerkiksi vastuun hallituksen alaisen hallinnon yhteensovittamisesta sekä käytännön hallinnosta huolehtimisesta. Hallitus vastaa myös muun ohessa kunnan taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Riskien hallinnan ja siihen sisältyvän varautumisen osalta hallitukselle kuuluu vastuu huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä valtuuston päättämien perusteiden

LUONNOS

mukaisesti. Kunnanhallitukselle kuuluvaan velvollisuuteen kuuluu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja toimeenpanon lisäksi tuloksellisuuden seuranta sekä johtopäätösten raportointi valtuustolle toimintakertomuksessa. Kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä säädetään erikseen kuntalain 40 §:ssä, jonka mukaisesti kunnanhallituksen puheenjohtajalle kuuluu kunnanhallituksen tehtävien toteuttamisen edellyttämän poliittisen yhteistyön johtaminen sekä muut hallintosäännössä määrätyt tehtävät.

Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa kuntalain 38 §:n 3 momentin mukaisesti. Valtuusto voi päättää, että kunnanjohtajan sijasta kuntaa johtaa pormestari, joka toimii kunnanhallituksen puheenjohtajana. Kunnanjohtajan asemasta säädetään tarkemmin 41 §:ssä ja pormestarin asemasta 44 §:ssä. Kunnanjohtajan ja pormestarin tehtävät perustuvat lain lisäksi hallintosäännön määräyksiin sekä valtuuston ja kunnanhallituksen päätöksiin. Kunnanjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan välisestä työnjaosta voidaan sopia johtajaso- pimuksessa tai kunnan hallintosäännössä. Kunnanjohtajan tai pormestarin velvollisuutena on esimerkiksi järjestää yhdessä kunnanhallituksen kanssa kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta valtuuston päättämien perusteiden mukaisesti.

Kunnan konsernijohto vastaa kuntalain 48 §:n mukaisesti kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja tai pormestari ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernijohtoon kuuluvista ja toimivallan jaosta määrätään tarkemmin hallintosäännössä.

Kunnassa voi olla kuntalain 30 §:n mukaisesti kunnan pakollisten toimielinten eli valtuuston, hallituksen ja tarkastuslautakunnan lisäksi muita toimielimiä. Toimielinten ja kunnan muiden viranomaisten tehtävistä ja toimivallasta määrätään tarkemmin hallintosäännössä.

Kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämisestä määrätään valtuuston päättämällä tavalla kunnan hallintosäännössä. Hallinnon ja toiminnan järjestämiseen kuuluu kunnan organisaatiosta ja johtamisesta päättäminen. Valtuusto päättää hallintosäännössä esimerkiksi kunnan toimielimistä ja niiden tehtävistä sekä toimivallan jakautumisesta kunnan viranomaisten välillä. Myös kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä määrätään hallintosäännössä. Hallintosäännön vähimmäisisällöstä säädetään kuntalain 90 §:ssä, jonka mukaan hallintosäännössä on oltava tarpeelliset määräykset ainakin kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämiseen, päätöksenteko- ja hallintomenettelyyn sekä valtuuston toimintaan liittyvistä asioista, jotka pykälässä on yksityiskohtaisemmin lueteltu. Hallintosäännössä tulee olla tarpeelliset määräykset muun muassa sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta ja sopimusten hallinnasta. Hallintosäännön määräykset ovat luonteeltaan suhteellisen pysyviä ja ne sitovat myös valtuustoa, joka ei voi poiketa säännöstä muutoin kuin sitä muuttamalla.

Toimielimelle kuuluvista asioista voidaan päättää kuntalain 98 §:n mukaan varsinaisessa kokouksessa, sähköisessä toimintaympäristössä tapahtuvassa kokouksessa (sähköinen kokous) tai sähköisesti ennen kokousta (sähköinen päätöksentekomenettely). Sähköisestä kokouksesta säädetään 99 §:ssä. Hallintosäännössä tulee olla tarpeelliset määräykset toimielinten päätöksentekotavoista sekä siitä, miten kunta huolehtii, että sähköiseen kokoukseen ja sähköiseen päätöksentekomenettelyyn osallistumiseen tarvittavat tekniset välineet ja yhteydet ovat käytettävissä. Kokousten julkisuudesta säädetään 101 §:ssä. Yleisölle on turvattava hallinnon julkisuusperiaatteen mukaisesti mahdollisuus seurata julkista kokousta myös silloin, kun kyse on sähköisestä kokouksesta. Kunnan hallintosääntöön voidaan käytännössä ottaa tarpeelliset määräykset julkisen sähköisen kokouksen yleisöjulkisuuden toteuttamisen tavasta. Hallintosäännön määräyksillä ei voida poiketa esimerkiksi valtuuston kokousten julkisuutta koskevasta sääntelystä. Kuntalain mukaan valtuuston kokoukset ovat julkisia,

LUONNOS

jollei kokouksessa käsitellä asiaa tai asiakirjaa, joka on lailla säädetty salassa pidettäväksi tai jollei valtuusto muuten painavan syyn vuoksi jossakin asiassa toisin päättä.

2.2 Kunnan hallinnon ja päätöksenteon varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin

Kuntia koskee valmiuslain 12 §:n mukainen yleinen varautumisvelvollisuus, johon kuuluvat esimerkiksi valmiussuunnitelmien laatiminen ja muut ennakkoon tehtävät toimenpiteet, joilla kunnan ja kuntayhtymien tehtävien mahdollisimman hyvä hoito voidaan varmistaa myös poikkeusolojen aikana. Valmiuslain esitöiden mukaan poikkeusolot saattavat muuttaa tai lisätä viranomaisten tehtäviä taikka johtaa siihen, että tehtäviä joudutaan suorittamaan nopeammin. Tämän vuoksi muutoksista selviytyminen edellyttää poikkeusoloihin varautumista jo normaalioloissa. Poikkeusoloihin varautumisen katsotaan usein liittyvän kiinteästi toiminnan suunnitteluun myös poikkeusoloja lievempiä poikkeuksellisia tilanteita varten (HE 3/2008 vp, s. 37).

Valmiuslain esitöiden mukaan yleiseen varautumisvelvollisuuteen katsotaan kuuluvaksi myös ennakosuunnittelu, jolla kunnallinen päätöksenteko voitaisiin turvata poikkeusoloissa (HaVL 10/2008 vp, s. 3). Valmiuslaki ei kuitenkaan aseta kunnille päätöksenteon turvaamisen ennakosuunnitteluun liittyviä tarkempia velvoitteita. Laissa ei esimerkiksi edellytetä, että kunnan hallintosääntöön tulisi ottaa määräyksiä, jotka koskevat kunnan päätöksentekoa ja hallinnon järjestämistä poikkeusoloissa.

Kuntalaki ei sisällä nimenomaisesti kuntien valmiutta tai varautumista koskevaa sääntelyä. Lain voimassa oleva sääntely kuitenkin mahdollistaa jo nykyisellään, että kunnat voivat yleisen varautumisvelvollisuutensa mukaisesti pyrkiä varautumaan normaalioloista poikkeaviin tilanteisiin ottamalla hallintosääntöön määräyksiä poikkeusoloja ja näitä lievempiä häiriötilanteita varten. Käytännössä näin on toimittu useissa kunnissa, joissa hallintosääntöihin lisätyt määräykset ovat voineet esimerkiksi mahdollistaa toimielinten välittömän koollekutsumisen ja normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan käytön välttämättömissä tilanteissa. Erityisesti keväällä 2020 alkanut Covid-19-pandemia ja sen vuoksi keväällä 2020 todetut poikkeusolot johtivat käytännössä siihen, että kuntien hallintosääntöissä yleistyivät määräykset, joilla häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin ja niistä mahdollisesti kuntien hallintoon ja päätöksentekoon kohdistuviin vaikutuksiin on pyritty nimenomaisesti varautumaan.

Myös Kuntaliiton laatimassa kunnan hallintosääntömallissa on mallimääräykset, jotka koskevat normaalista toimivallasta poikkeamista ja raportointia poikkeusolojen sekä häiriötilanteiden aikana (Kuntaliitto – Kunnan hallintosääntömalli, 2021, s. 38–39). Mallimääräysten mukaan kunnanjohtaja tai toimialajohtaja voisi käyttää normaalista toimivallasta poikkeavaa päätösvaltaa kunnan palvelujen turvaamiseksi ja tilanteen normalisoimiseksi välttämättömän syyn vuoksi. Välttämättömistä syistä on mainittu esimerkkeinä henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat sekä elintärkeiden palveluiden keskeytymiseen, talouteen, kiinteistöihin, muuhun omaisuuteen tai ympäristöön kohdistuvat uhat, jotka aiheuttavat välittömän vaaran tai muun vakavan toiminnallisen tai taloudellisen riskin. Poikkeavalla päätösvallalla tehdyistä päätöksistä tulisi raportoida kunnanhallitukselle. Normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan käyttöön ottamisesta määräajaksi päättäisi valtuusto tai hallitus, jotka voisivat päättää myös päätösvallan käytön lakkaamisesta. Käytännössä useissa kunnissa on lisätty hallintosääntömallia vastaavat määräykset kunnan hallintosääntöön.

Erinäisiä kuntien varautumista koskevia velvoitteita sisältyy myös kuntien palveluita koskevaan toimialakohtaiseen erityislainsäädäntöön. Osan kuntien varautumista koskevasta sääntelystä muodostavat myös kuntalain säännökset sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Lakisääteiset varautumisvelvoitteet liittyvät usein keskeisesti kunnan palveluiden jatkuvuuden turvaamiseen, eivätkä ne

LUONNOS

siten suoranaisesti kytkeydy yleisemmin kunnan hallinnon ja päätöksenteon jatkuvuuden turvaamiseen.

Kuntien varautumista on ohjeistettu tarkemmin esimerkiksi Pelastusopiston laatimassa oppaassa (Kunnan valmiussuunnitelman yleisen osan malli ja ohje sen käyttöön, 2012) sekä Kuntaliiton, Huoltovarmuuskeskuksen, Turvallisuuskomitean, Pelastusopiston, valtiovarainministeriön ja sisäministeriön yhteistyössä laaditussa oppaassa (Kunnan varautumisen johtaminen, 2020). Jälkimmäisessä on kuvattu kunnan luottamushenkilöjohdon vastuiden jakautumista kunnan varautumisessa. Sen mukaan valtuusto päättää kunnan strategisista tavoitteista, määrärahoista ja riskienhallinnan perusteista ja kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta sekä valvoo, että kunta toimii valtuuston päätösten mukaisesti. Kunnanjohtajan vastuulle kuuluu huolehtiminen siitä, että varautuminen ja riskienhallinta käytännössä toimivat ja tehtävät on asianmukaisesti organisoitu, vastuutettu ja resursoitu. Oppaan mukaan varautuminen on osa kunnan turvallisuuskulttuuria ja hyvä turvallisuuskulttuuri edellyttää, että varautuminen on mukana kuntakonsernin strategisissa tavoitteissa sekä päivittäisessä johtamisessa. Tavoitteena on, että kunnan johdon linjausten kautta kunta voi varautumisessa siirtyä reagoinnista ennakointiin, joka osaltaan vähentää reagoinnin tarvetta. Johdon linjaukset varautumisen vaatimuksista tulisi kirjata erilaisiin kunnan prosesseja ohjaaviin asiakirjoihin, kuten kuntastrategiaan, hallintosääntöön ja konserniohjeeseen (Kuntaliitto – Kunnan varautumisen johtaminen, 2020, s. 7 ja 14).

2.3 Kunnan päätöksenteko ja hallinnon järjestäminen poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa

Poikkeusoloilla tarkoitetaan valmiuslain 3 §:n määritelmässä lueteltuja yhteiskuntaan kohdistuvia erityisen vakavia uhkia, tapahtumia ja tilanteita, joiden aikana katsotaan tarpeelliseksi mahdollistaa viranomaisille valmiuslain mukaisten poikkeuksellisten toimivaltuuksien käyttö. Pykälän mukaan poikkeusoloja ovat esimerkiksi Suomeen kohdistuva aseellinen tai siihen vakavuudeltaan rinnastettava hyökkäys ja sen välitön jälkitila, erityisen vakava suuronnettomuus ja vaikutuksiltaan sitä vastaava hyvin laajalle levinnyt tartuntatauti.

Valmiuslain 4 §:ssä säädetään erikseen periaatteista, joiden mukaan valmiuslain mukaisten viranomaisten toimivaltuuksia voidaan ottaa käyttöön. Sen mukaan viranomaiset voidaan oikeuttaa poikkeusoloissa käyttämään vain sellaisia toimivaltuuksia, jotka ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia valmiuslain tarkoituksen saavuttamiseksi. Toimivaltuuksia voidaan käyttää vain sellaisin tavoin, jotka ovat välttämättömiä lain tarkoituksen saavuttamiseksi ja oikeassa suhteessa toimivaltuuden käyttämisellä tavoiteltavaan päämäärään nähden. Lisäksi toimivaltuuksia voidaan käyttää ainoastaan silloin, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin.

Valmiuslain keskeisenä periaatteena on, että viranomaiset toimivat poikkeusoloissakin mahdollisimman pitkälle normaaliorganisaatioillaan. Tätä on pidetty myös kunnan päätöksenteon järjestämisestä poikkeusoloissa ohjaavana painavana periaatteena (HaVL 10/2008 vp, s. 3). Lähtökohtana on, että valtuusto käyttää ylimpänä toimielimenä kunnan päätösvaltaa poikkeusoloissakin ja hallitus vastaa muun muassa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valvoo, että kunnassa toimitaan valtuuston päätösten mukaisesti. Kunnanjohtaja johtaa hallituksen alaisena kunnan toimintaa myös poikkeusoloissa. Muut toimielimet osallistuvat päätöksentekoon ja johtamiseen toimi- ja päätösvaltansa mukaisesti (Kuntaliitto – Kunnan varautumisen johtaminen, 2020, s. 7 ja 30).

Kunnan hallinnosta säädetään erikseen valmiuslain 108 §:ssä, jonka tarkoituksena on viime sijassa turvata kunnan päätöksenteko poikkeusolojen aikana. Pykälän 1 momentin mukaan valtuusto voidaan kuntalain sääntelystä poiketen kutsua koolle välittömästi ja se on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet valtuutetuista on läsnä. Valtuuston kokoontumista ja päätöksentekoa helpottavan

LUONNOS

valmiuslain sääntelyn tarkoituksena on turvata valtuuston asema kunnan päätösvaltaa käyttävänä elimenä myös poikkeusolojen aikana sekä siten osaltaan taata perustuslain 121 §:n vaatimus kunnan itsehallinnosta myös poikkeusoloissa (HaVL 10/2008 vp, s. 3).

Pykälän 2 momentti mahdollistaa, että kunnanhallitus voi viime sijassa painavista syistä käyttää valtuustolle kuuluvaa päätösvaltaa. Momentin mukaan, jos valtuustoa ei saada koolle päätösvaltaisena ja painavat syyt edellyttävät välitöntä päätöksentekoa, kunnanhallituksella on oikeus päättää niistä asioista, jotka koskevat kunnan hallinnon järjestämistä, johto- ja hallintosääntöä, toimivallan siirtämistä, talousarviota ja veroja sekä muista valtuuston päätettäväksi säädetyistä asioista. Valmiuslain esitöiden mukaan poikkeusoloissa tarvittaviin toimenpiteisiin on voitava ryhtyä viivytyksettä, minkä on katsottu edellyttävän nopeaa ja joustavaa päätöksentekoa. Hallituksen poikkeavaa päätösvaltaa koskevalla sääntelyllä on ollut tarkoitus varmistaa, että kunnassa on toimivaltainen päätöksentekuelin myös niissä tilanteissa, joissa valtuustoa ei saada koolle päätösvaltaisena edes 1 momentin mahdollistamia poikkeuksia soveltaen (HaVL 10/2008 vp, s. 3). Valmiuslain 108 §:n säännöksiä sovelletaan pykälän 4 momentin mukaan myös kuntayhtymiin.

Kunnan hallintoa koskeva valmiuslain 108 § voi tulla sovellettavaksi poikkeusoloissa ainoastaan silloin, kun valtioneuvosto säättää sen soveltamisen aloittamisesta erikseen käyttöönottoasetuksella. Käytännössä pykälän soveltamiskynnys on osoittautunut korkeaksi maassa todettujen poikkeusolojen aikana. Pykälän säännösten soveltamista ei aloitettu keväällä 2020 Covid-19-pandemian vuoksi, jolloin valmiuslakia sovellettiin ensimmäistä kertaa sen voimassaoloaikana. Sen sijaan kunnissa siirryttiin laajasti sähköisten kokousten käyttöön, mitä osaltaan edesauttoi sähköiseen päätöksentekoon siirtymistä helpottanut väliaikainen kuntalain muutos (292/2020) sekä vastaavasti kuntalain sähköistä kokousta koskevan 99 §:n 1.6.2021 voimaan tullut muutos (429/2021).

Valmiuslain kunnan hallintoa koskevalla sääntelyllä on tarkoitettu varauduttavan kunnan päätöksenteon jatkuvuuden turvaamiseen valmiuslaissa määritellyissä poikkeusoloissa, mutta ei poikkeusoloja lievemmissä poikkeuksellisissa tilanteisissa. Valmiuslain 12 §:ssä säädetty varautumisvelvollisuus, joka koskee myös kuntia, ei myöskään sisällä nimenomaista varautumisvelvoitetta poikkeusoloja lievempiä tilanteita varten. Valmiuslain esitöissä on kuitenkin todettu, että poikkeusoloihin varautuminen liittyy usein kiinteästi toiminnan suunnitteluun myös poikkeusoloja lievempiä poikkeuksellisia tilanteita varten (HE 3/2008 vp, s. 37). Kesällä 2022 eduskunnan käsiteltävänä olleessa hallituksen esityksessä laiksi valmiuslain muuttamisesta (HE 63/2022 vp) on myös nimenomaisesti mainittu normaaliolojen ja poikkeusolojen välimaastoon sijoittuvat normaaliolojen häiriötilanteet. Normaaliolojen häiriötilanteessa poikkeusolojen kynnyksen ei katsota vielä ylittyvän, eikä niihin siksi voida reagoida poikkeusoloja koskevilla toimivaltuuksilla (HE 63/2022 vp, s. 7). Esitöissä on viitattu vuoden 2017 yhteiskunnan turvallisuusstrategian häiriötilanteen määritelmään, jonka mukaan häiriötilanteella tarkoitetaan uhkaa tai tapahtumaa, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai strategisia tehtäviä ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. Esimerkkeinä häiriötilanteista on mainittu vakavat luonnononnettomuudet, mellakka ja terrorismi (Valtioneuvoston periaatepäätös: Yhteiskunnan turvallisuusstrategia 2017, s. 97).

Yhteiskunnassa voi käytännössä ilmetä hyvin erilaisia ja vakavuudeltaan eriasteisia normaaliolojen häiriötilanteita, jotka vaikuttavat myös kuntiin. Häiriötilanteet voivat olla paikallisia, alueellisia tai valtakunnallisia ja tapahtua siten yhden tai useamman kunnan alueilla. Häiriötilanteiden vaikutukset voivat kohdistua kunnan palveluihin ja ulottua myös kuntalaisiin. Häiriötilanteesta voi olla kyse esimerkiksi silloin, jos kunnan juomavesilähde uhkaa saastua, laajalle levinnyt maastopalo lähestyy kuntakeskusta tai teollisuusaluetta taikka kunnan alueelle kohdistuu terroriteko tai sen uhka. Kun-

LUONNOS

tien kannalta on tärkeää tunnista riskit ja uhkat, jotka voivat aiheuttaa häiriötä palveluihin sekä pyrkiä etukäteen minimoimaan häiriötilanteiden haittavaikutukset ja turvaamaan keskeiset palvelut kuntalaisille kaikissa tilanteissa (Kuntaliitto – Kunnan varautumisen johtaminen, 2020, s. 6–7 ja 10, 27 ja 29).

Lähtökohtana on, että kunnissa toimitaan niin häiriötilanteiden kuin poikkeusolojenkin aikana mahdollisimman pitkään normaalien johtamisjärjestelyjen, päätöksentekomenettelyiden ja toimivaltamääräysten mukaisesti. Reagoiminen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa ilmeneviin uhkiin ja niiden aiheuttamiin riskeihin voi kuitenkin edellyttää esimerkiksi normaalia nopeampaa päätöksentekoa, tehostettua johtamista ja kriisiviestintää. Kiireellisissä tilanteissa voi myös syntyä tilanteita, joissa välttämätön päätöksenteko edellyttää normaalioloissa sovellettavista toimivaltamääräyksistä poikkeamista.

Häiriötilanteiden osalta kuntalaki ei sisällä sääntelyä, joka turvaisi viimesijaisesti kunnan välttämättömän päätöksenteon tai mahdollistaisi esimerkiksi hallintosäännön määräyksistä poikkeamisen. Myöskään valmiuslain sääntely ei mahdollista suoraan hallintosäännön määräyksistä poikkeamista, vaan valtuuston tai valmiuslain 108 §:n 2 momenttia sovellettaessa hallituksen tulisi päättää erikseen poikkeusolojen edellyttämistä tarpeellisista hallintosäännön muutoksista. Hallintosäännön muuttaminen jo häiriötilanteiden tai poikkeusolojen alettua voi osoittautua haastavaksi, sillä muutokset voitaisiin joutua valmistelemaan kiireellisesti ja valtuusto tai poikkeuksellisesti hallitus tulisi saada päätösvaltaisena koolle muutoksista päättämään. Häiriötilanteen tai poikkeusolojen luonteesta riippuen tämä voi osoittautua haastavaksi esimerkiksi silloin, jos sähköisten kokousten edellyttämät tietoliikenneyhteydet eivät ole toiminnassa tai kokoontuminen fyysiseen kokoukseen ei ole tarkoituksenmukaista. Tästä syystä kunnan tulisi pyrkiä jo ennakolta varmistamaan, että sen hallintosääntö sisältäisi esimerkiksi riittävät toimivallan delegointia koskevat määräykset, joilla päätöksenteon jatkuvuus pystyttäisiin turvaamaan.

Vaikka lainsäädäntö sinänsä jo nykyisin mahdollistaa kuntien ottavan hallintosääntöön määräyksiä häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten, se ei kuitenkaan velvoita kuntia toimimaan näin. Nykysääntelyä voidaan kuitenkin pitää ongelmallisena, sillä ilman velvoittavaa sääntelyä kaikissa kunnissa ei välttämättä tehdä ennakkollista arviota siitä, sisältääkö hallintosääntö riittävät määräykset, joilla kunnan hallinnon ja päätöksenteon jatkuvuus ja toimintaedellytykset voitaisiin häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa turvata.

2.4 Hyvinvointialueen hallinto ja päätöksenteko normaalioloissa

Hyvinvointialueissa säädetään hyvinvointialueen johtamisesta, päätöksenteosta ja hallinnon järjestämistä lähtökohtaisesti kuntalakea vastaavalla tavalla.

Hyvinvointialueilla ylintä päätösvaltaa käyttää aluevaltuusto, jonka tulee tehdä hyvinvointialuetta ja sen toimintaa koskevat tärkeimmät päätökset. Aluevaltuuston tehtävistä ja sen päätösvaltaan kuuluvista asioista säädetään tarkemmin hyvinvointialuelain 22 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan aluevaltuusto vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää hyvinvointialueen päätösvaltaa. Pykälän 2 momentin säännökset aluevaltuuston päätettäviksi kuuluvista asioista vastaavat kuntalain sääntelyä valtuuston päätettäviksi kuuluvista asioista. Aluevaltuusto päättää siten muun muassa hyvinvointialueen hallintosäännöstä ja samalla hyvinvointialueen organisaatiosta sekä toimivallan jakautumisesta hyvinvointialueen viranomaisille. Hallintosäännön sisällöstä säädetään yksityiskohtaisemmin hyvinvointialuelain 95 §:ssä ja toimivallan siirtämisestä lain 96 §:ssä, jotka vastaavat lähtökohtaisesti kuntalain vastaavia säännöksiä.

LUONNOS

Hyvinvointialueen toimintaa, hallintoa ja taloutta johdetaan hyvinvointialuelain 42 §:n mukaisesti. Sen mukaan aluehallitus johtaa hyvinvointialueen toimintaa, taloutta ja hallintoa ja hyvinvointialuejohtaja johtaa aluehallituksen alaisena hyvinvointialueen hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Aluehallituksen tehtävistä säädetään tarkemmin lain 43 §:ssä, joka vastaa pääpiirteittäin kuntalain sääntelyä kunnanhallituksen tehtävistä sisältäen kuitenkin eräitä muitakin tehtäviä. Aluehallituksen tehtävistä hyvinvointialuekonsernin omistajaohjauksessa ja konsernivalvonnassa säädetään 50 §:ssä, jonka säännökset hyvinvointialueen konsernijohdosta vastaavat lähtökohdiltaan kuntalain konsernijohtoa koskevaa sääntelyä. Myös aluehallituksen puheenjohtajan ja hyvinvointialuejohtajan asemaa ja tehtäviä koskeva sääntely (44 ja 45 §:t) vastaa kuntalaissa olevaa sääntelyä.

Hyvinvointialueen muista toimielimistä säädetään hyvinvointialuelain 35 §:ssä. Muiden kuin pakollisten toimielinten tehtävistä ja toimivallasta määrätään tarkemmin hyvinvointialueen hallintosäännössä.

Hyvinvointialuelaki sisältää kuntalakeja vastaavat säännökset toimielimen päätöksentekotavoista (103 §), sähköisestä kokouksesta (104 §) ja kokouksen julkisuudesta (106 §). Hyvinvointialuelain 95 §:ssä säädetään kuntalakeja vastaavalla tavalla myös siitä, mistä toimielinten sähköisiin ja muihin päätöksentekotapoihin liittyvistä asioista hallintosäännössä on oltava määräykset.

2.5 Hyvinvointialueen varautuminen ja päätöksenteko poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa

Hyvinvointialueiden varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin säädetään hyvinvointialuelain 150 §:ssä, jonka mukainen varautumisvelvoite koskee lain 4 §:ssä tarkoitettuja hyvinvointialuekonserniin ja hyvinvointialueen toimintaan kuuluvia organisaatioita. Pykälän mukaan hyvinvointialueen on valmiussuunnitelmin ja normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muin toimenpitein huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Lain esitöiden (HE 241/2020 vp, s. 648) mukaan häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa lähtökohtana on toimiminen viranomaisten normaaliorganisaatiolla. Näissä tilanteissa viranomaisten tehtävät saattavat kuitenkin muuttua tai lisääntyä taikka niitä saatetaan myös joutua suorittamaan nopeasti tai äkillisesti. Olosuhteiden vaatiessa tehtäviä voidaan joutua asettamaan tärkeysjärjestykseen, mikä edellyttää, että häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin on varauduttu jo normaalioloissa. Poikkeusoloihin varautuminen liittyy usein kiinteästi myös toiminnan suunnitteluun poikkeusoloja lievempiä poikkeuksellisia tilanteita varten. Erilaisia varautumistoimenpiteitä voivat olla esimerkiksi valmiussuunnitelmat, poikkeusoloja varten tehdyt etukäteisvalmistelut, kuten tekniset ja rakenteelliset ratkaisut, koulutus ja harjoitukset, tilojen ja kriittisten resurssien varaukset, poikkeusolojen viestinnän ja tietoliikenteen suunnittelu sekä varautumista koskevien ohjeiden antaminen.

Yleisen varautumisvelvollisuuden lisäksi hyvinvointialuelaki sisältää eräitä muita varautumiseen liittyviä säännöksiä. Nämä eivät kuitenkaan välittömästi koske hyvinvointialueen hallinnon ja päätöksenteon varautumista, vaan liittyvät ensisijaisesti varautumiseen palveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi. Esimerkiksi lain 49 §:ssä säädetään varautumista koskevien määräysten ottamisesta konserniohjeeseen ja lain 132 §:ssä yhtiöittämisvelvollisuutta koskevasta poikkeuksesta varautumisvelvollisuuteen liittyvän toiminnan osalta. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettu laki (612/2021) sisältää varautumista koskevaa sääntelyä sosiaali- ja terveyspalveluiden jatkuvuuden turvaamiseksi. Varautumista koskevaa sääntelyä sisältyy myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevaan lainsäädäntöön. Pelastustoimen varautumisesta säädetään erikseen pelastustoimen järjestämisestä annetussa laissa (613/2021).

LUONNOS

Valmiuslakia muutettiin osana niin sanottua Sote100-lakiesitystä (HE 56/2021 vp). Muutoksella valmiuslain 12 §:n mukainen yleinen varautumisvelvollisuus ulotettiin koskemaan myös hyvinvointialueita ja hyvinvointiyhtymiä. Lisäksi valmiuslakiin lisättiin kuntien hallintoa koskevaa 108 §:ää vastaava uusi 108 a § hyvinvointialueen hallinnosta. Eduskunta hyväksyi esitykseen sisältyvät lakimuutokset kesäkuun alussa 2022. Valmiuslain muuttamista koskeva laki (631/2022) tulee voimaan 1.1.2023.

Hyvinvointialuelaki mahdollistaa jo nykyisin, että hyvinvointialueet voivat yleisen varautumisvelvollisuutensa nojalla varautua poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin hallintosäätöön otettavilla hallinnon järjestämistä ja päätöksentekoa koskevilla määräyksillä. Myös Kuntaliiton laatimassa hyvinvointialueen hallintosäntömallissa on mallimääräykset, jotka koskevat normaalista toimivallasta poikkeamista ja raportointia poikkeusolojen sekä häiriötilanteiden aikana (Kuntaliitto – Hyvinvointialueen hallintosäntömalli, 2021, s. 41–42). Määräykset vastaavat lähtökohdiltaan kunnan hallintosäntömallin määräyksiä ja mahdollistavat normaalista toimivallasta poikkeavan päätösvallan käytön hyvinvointialuejohtajalle, terveydenhuollon vastaavalle lääkärille ja toimialajohtajalle. Hyvinvointialueet voivat ottaa hallintosäntöön esimerkiksi hallintosäntömallia vastaavia määräyksiä häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten.

Hyvinvointialuelain mukainen varautumisvelvollisuus tai vuoden 2023 alusta voimaan tulevat hyvinvointialueeseen sovellettavat valmiuslain säännökset eivät nimenomaisesti velvoita hyvinvointialueita tai hyvinvointiyhtymiä varautumaan häiriötilanteisiin tai poikkeusoloihin hallintosäntöön otettavilla määräyksillä. Nykysäntelyä voidaan pitää ongelmallisena samoista syistä kuin edellä on todettu kuntalain nykysäntelyn osalta. Vastaavista syistä kuten kunnissa, tulisi myös hyvinvointialueilla jo ennakkoon varautua häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten hallintosäntöön erikseen otettavilla määräyksillä ja näin pyrkiä varmistamaan päätöksenteon ja hallinnon jatkuvuus myös poikkeuksellisissa tilanteissa.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on parantaa kunnan ja hyvinvointialueen hallinnon ja päätöksenteon varautumista valmiuslain mukaisten poikkeusolojen sekä normaaliolojen häiriötilanteiden varalle. Esityksellä muutoksilla pyritään varmistamaan, että kunnissa ja hyvinvointialueilla valmisteltaisiin tarpeelliset hallintosäntömallin määräykset, jotka turvaisivat päätöksenteon ja hallinnon jatkuvuutta poikkeusolojen ja häiriötilanteiden aikana. Säntelyn tavoitteena on pyrkiä välillisesti parantamaan kuntien ja hyvinvointialueiden päätöksentekojärjestelmien ja hallinnon toimintaedellytyksiä myös poikkeuksellisissa tilanteissa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Kuntalain hallintosäntöä koskevaa säntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallintosäntöissä tulisi antaa tarpeelliset määräykset kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelystä ja valtuuston toiminnasta poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa. Säntelyä sovellettaisiin myös kuntayhtymiin.

Kuntalakea vastaava säntely ehdotetaan lisättäväksi hyvinvointialuelakiin. Säntelyä sovellettaisiin myös hyvinvointiyhtymiin.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

LUONNOS

Ehdotetulla sääntelyllä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia kuntien, hyvinvointialueiden, kuntayhtymien tai hyvinvointiyhtymien talouteen.

Ehdotetun sääntelyn arvioidaan edistävän kuntien ja hyvinvointialueiden etukäteistä varautumista erilaisiin, mahdollisesti myös äkillisesti ilmeneviin uhka- ja kriisitilanteisiin, jotka saattavat edellyttää poikkeamista normaalisti sovellettavien hallintosääntömääräysten mukaisista hallintorakenteista. Ehdotus parantaisi nykyistä tilannetta, jossa hallinnon ja päätöksenteon järjestämistä koskeva etukäteissuunnittelu häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten on ollut ensisijaisesti kuntien ja hyvinvointialueiden yleisen valmiussuunnittelun ja hallintosääntöön mahdollisesti otettujen määräysten varassa. Ehdotettu sääntely tukisi siten osaltaan myös valmiuslaissa säädettyyn yleiseen varautumisvelvollisuuteen kuuluvan ennakkosuunnittelun toteuttamista. Mahdollisten häiriötilanteiden tai poikkeusolojen toteutuessa sääntelyn hallinnolliset vaikutukset voisivat välillisesti ilmetä siten, että kunnissa ja hyvinvointialueilla pysyttäisiin tekemään tilanteen edellyttämät kiireelliset päätökset ja muut toimenpiteet ilman hallintosääntöön erikseen tässä tilanteessa tehtäviä muutoksia.

Esityksellä olisi hallinnollisia vaikutuksia erityisesti sellaisiin kuntiin ja hyvinvointialueisiin, joiden hallintosäännöt eivät vielä nykyisin sisällä määräyksiä häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Tällöin niiden tulisi valmistella tarpeellisiksi katsotut muutokset ja käydä läpi muun muassa johtamisjärjestelmänsä sekä voimassa olevat toimivaltuudet. Tarpeellisten hallintosäännön muutosten valmistelun arvioidaan lisäävän jossain määrin hallinnollista työtä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Esitystä valmistellessa on arvioitu myös sääntelyvaihtoehtoa, jonka mukaan kunnanhallituksella tai hallintosäännössä määrättyllä kunnan viranomaisella olisi hallintosääntöön perustuvasta toimivaltasta poiketen suoraan kuntalain nojalla oikeus tehdä kunnan hallintoa, taloutta ja palvelujen järjestämistä koskevat välttämättömät päätökset häiriötilanteissa ja valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa. Tällainen sääntelyvaihtoehto mahdollistaisi, että hallitus lain nojalla tai hallintosäännössä määrätty viranomainen olisi voinut hallintosäännön määräyksistä poiketen käyttää päätösvaltaa, jota valtuusto on hallintosäännössä siirtänyt kunnan muille toimielimille, viranhaltijoille tai luottamushenkilöille. Päätösvaltaa ei olisi voinut kuitenkaan käyttää asioissa, jotka lain mukaan kuuluvat valtuustolle tai tietyille kunnan viranomaiselle. Sääntelyn tarkoituksena olisi ollut välttämättömän kunnallisen päätöksenteon turvaaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Hyvinvointialuelakiin olisi ehdotettu lisättäväksi vastaava sääntely, jonka mukaisesti päätösvalta olisi ollut aluehallituksella tai hallintosäännössä määrättyllä hyvinvointialueen viranomaisella.

Sääntely, joka mahdollistaisi hallintosäännön määräysten mukaisesta toimivallasta poikkeavan päätöksenteon suoraan kunnanhallitukselle tai hallintosäännössä määrätylle viranomaiselle laissa erikseen säädettyissä tilanteissa katsottiin valmistelussa ongelmalliseksi erityisesti lainsäädännön tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimusten näkökulmasta. Poikkeavan toimivallan käyttöä koskevien rajojen tarkkarajainen määrittäminen olisi voinut muodostua ongelmalliseksi, sillä laista olisi tullut ilmetä riittävän täsmällisesti toimivallan laajuus sekä edellytykset sen käytölle. Erityisesti tämä olisi voinut koskea poikkeavan toimivallan käytön mahdollistamista lain määritelmän mukaisissa häiriötilanteissa. Sääntelyyn olisi tullut lisätä häiriötilanteen määritelmä. Häiriötilanteiden kohdalla ei ole kyse yksiselitteisestä tai vakiintuneesta käsitteestä, vaikka sille on olemassa joitain yleisemmin käytettyjä määritelmiä. Häiriötilanteiden toteamiseen ei ole myöskään olemassa vastaavaa laissa säädettyä mekanismia kuin poikkeusolojen toteamiseen. Säännöksen soveltaminen häiriötilanteissa olisi siten edellyttänyt myös tarkempaa sääntelyä häiriötilanteiden toteamiseen liittyvästä

LUONNOS

menettelystä, jotta edellytykset poikkeavan toimivallan käytölle häiriötilanteiden aikana olisivat ilmenneet laista riittävällä tarkkuudella. Kaikkiaan sääntelyvaihtoehtoon jäi sisältymään riski siitä, että se olisi voinut johtaa poikkeavan toimivallan käyttöön laajemmin kuin laissa olisi tarkoitettu.

Sääntely olisi voinut osoittautua epätarkoituksenmukaiseksi suhteessa kunnissa ja hyvinvointialueilla valmiina oleviin johtamisjärjestelmiin ja päätöksenteon rakenteisiin. Näin ollen sääntelyvaihtoehto, jossa kunnanhallitus olisi voinut suoraan lain nojalla tehdä tiettyjä päätöksiä, olisi voinut tarkoittaa poikkeusta periaatteeseen, jonka mukaan kunnat ja hyvinvointialueet päättävät itse hallintonsa järjestämisestä myös poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa. Päätösvalta hallinnon järjestämisestä on valtuustolla, joka päättää hallintosäännössä toimivallan jakautumisesta kunnan eri viranomaisten välillä. Eri kunnissa toimivaltaa on voitu siirtää eri tavoin kunnan muille toimielimille ja niiden alaisille viranhaltijoille. Mahdollisuus lain nojalla keskittää päätösvaltaa suoraan hallitukselle häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikana voisi siten epätarkoituksenmukaisesti sekoittaa johtamiseen ja päätöksentekoon liittyviä vastuita. Varautumiseen liittyvänä periaatteena voidaan yleensä pitää sitä, että toimiviin johtamisjärjestelmiin ei turvallisuuspoikkeamien aikana puututa, vaan johtamista pyritään tehostamaan tilanteen edellyttämin tavoin. Vaihtoehtoa tarkoituksenmukaisempaan pidettiin esitykseen valittua sääntelyvaihtoehtoa, jonka mukaan hallinnon järjestäminen myös häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikana jää kaikilta osin valtuuston ratkaistavaksi asiaksi.

Lainsäädännön tarpeita arvioitaessa on arvioitu myös niin kutsuttua nollavaihtoehtoa olla ehdottamatta kuntalakiin tai hyvinvointialuelakiin uutta sääntelyä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumiseen liittyen. Vaikka lainsäädäntö nykyisin jo mahdollistaa näitä tilanteita varten tarpeellisten hallintosääntömääräysten lisäämisen hallintosääntöön ja useissa kunnissa ja hyvinvointialueilla on näin jo toimittu, ei yhteiskunnassa tapahtuneiden turvallisuusympäristön muutosten vuoksi tätä vaihtoehtoa pidetty riittävänä turvaamaan kuntien ja hyvinvointialueiden hallinnon ja päätöksenteon varautumista erilaisiin uhka- tai riskitilanteisiin. Myöskään pelkkää ohjeiden laatimista ja hyvien käytäntöjen tiedottamista ei pidetty riittävän vaikuttavana keinona tehostamaan kunnan varautumista häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

6 Lausuntopalaute

Lausunnot sekä lausuntokierroksella saadusta lausuntopalautteesta laadittu yhteenveto on nähtävillä valtioneuvoston hankesivuilla.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki kuntalain 90 §:n muuttamisesta

90 §. Hallintosääntö. Pykälään ehdotetaan uutta 3 momenttia, jossa säädettäisiin siitä, että kunnan hallintosäännössä olisi oltava tarpeelliset määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelystä sekä valtuuston toiminnasta poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa. Ehdotettua sääntelyä sovellettaisiin kuntiin ja kuntayhtymiin.

Ehdotetussa uudessa 3 momentissa poikkeusoloilla viitattaisiin valmiuslain mukaisiin poikkeusoloihin, joilla tarkoitetaan valmiuslain 3 §:ssä lueteltuja yhteiskuntaan kohdistuvia erityisen vakavia uhkia. Poikkeusolot todetaan valmiuslain 6 §:ssä säädetyllä tavalla, minkä jälkeen laissa säädetyt viranomaisten poikkeuksellisia toimivaltuuksia on erikseen annettavalla käyttöönottoasetuksella mahdollista ottaa käyttöön. Poikkeusoloissa toimiminen voisi edellyttää myös kunnissa poikkeamista viranomaisille kuuluvista normaaleista toimivaltuuksista tai muista hallinnon järjestämiseen liitty-

LUONNOS

vistä asioista, joten olisi perusteltua, että kunnan hallintosääntö sisältäisi riittävät määräykset poikkeusoloihin reagoimiseksi. Ehdotetussa sääntelyssä normaaliolojen häiriötilanteilla viitattaisiin poikkeusoloja lievempiin tilanteisiin, joihin reagoiminen voisi poikkeusoloja vastaavalla tavalla edellyttää kunnissa esimerkiksi nopeampaa päätöksentekoa ja välttämättömän päätöksenteon turvaamista. Häiriötilanteilla voitaisiin tarkoittaa esimerkiksi sellaisia henkeen ja terveyteen sekä elintärkeiden palveluiden keskeytymiseen, talouteen, kiinteistöihin, muuhun omaisuuteen tai ympäristöön kohdistuvia uhkia, jotka aiheuttaisivat välittömän vaaran tai muun vakavan toiminnallisen tai taloudellisen riskin.

Ehdotetussa sääntelyssä ei otettaisi tarkemmin kantaa poikkeusoloja ja häiriötilanteita varten otettavien määräysten soveltamisen aloittamiseen liittyviin kysymyksiin. Hallintosäännössä olisi määräystä koskevan asian luonteesta riippuen mahdollista määrittää tarkemmin, milloin määräykset tulisivat sovellettaviksi esimerkiksi määrätyissä häiriötilanteissa. Määräyksestä voisi siten esimerkiksi ilmetä, että sen soveltaminen edellyttäisi hallintosäännössä määrätyn kunnan viranomaisen erillistä päätöstä, jonka mukaan määräyksen soveltaminen aloitetaan tai vastaavasti lopetetaan.

Ehdotettu sääntely ei velvoittaisi kuntaa ottamaan hallintosääntöön määräyksiä erikseen tietyistä 90 §:n 1 momentissa luetelluista asioista, vaan se jättäisi valtuuston päätettäväksi, mistä lainkohdassa luetelluista asioista määräykset olisi tarpeen ottaa. Se, kuinka yksityiskohtaisia määräykset olisivat, jäisi valtuuston harkintaan. Estettä ei olisi sille, että ehdotetussa säännöksessä tarkoitettut määräykset otettaisiin esimerkiksi erilliseen hallintosäännön liitteeseen.

Hallintosääntöön otettaisiin häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten tarpeelliset määräykset ensinnäkin 90 §:n 1 momentin 1 kohdassa luetelluista hallinnon ja toiminnan järjestämiseen liittyvistä asioista. Hallintosäännössä voitaisiin antaa esimerkiksi johtamista koskevia määräyksiä, joiden mukaan kuntaa johdettaisiin poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa. Hallintosääntö voisi sisältää määräyksiä esimerkiksi häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kunnan johtamista tukemaan perustettavista johtoryhmistä tai muista apu- tai valmisteluelimistä sekä niiden kokoonpanosta ja tehtävistä. Kyse ei olisi kuitenkaan kunnan lakisäätteisestä toimieliimestä, jolle voitaisiin kuntalain 91 §:n mukaisesti delegoida hallintosäännössä kunnan päätösvaltaa. Lisäksi hallintosäännössä voitaisiin ottaa huomioon valmiuslaissa säädetyt tehtävät, jotka voisivat poikkeusoloissa tulla kuntien hoidettaviksi. Valtuusto voisi hallintosäännössä määrittää kunnan toimielimen, jolle tehtävä ja siihen liittyvä toimivalta poikkeusoloissa kuuluisi. Esimerkkinä tällaisesta tehtävästä voisi olla valmiuslain 51 §:ssä säädetyt asuntokannan säännöstelyyn liittyvät tehtävät.

Toiseksi hallintosäännössä annettaisiin tarpeelliset määräykset myös 90 §:n 1 momentin 2 kohdassa luetelluista päätöksenteko- ja hallintomenettelyyn liittyvistä asioista. Hallintosääntöön voitaisiin ottaa esimerkiksi määräykset, joiden nojalla hallintosääntöön otetuista toimielinten kokouskutsun lähettämistä koskevista määräajoista voitaisiin poiketa. Tämä mahdollistaisi toimielinten nopeamman tai välittömän koollekutsutuksen. Määräyksillä olisi mahdollista myös tarkentaa, mitä asioita toimielin voisi poikkeuksellisesti koollekutsutuksessa kokouksessa käsitellä. Päätöksentekoon ja hallintomenettelyyn liittyvät määräykset voisivat koskea myös esimerkiksi häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikaisessa kriisiviestinnässä noudatettavia periaatteita. Lisäksi hallintosääntöön voitaisiin ottaa esimerkiksi asian ottamista ylempään toimielimen käsiteltäväksi koskevat tarpeelliset määräykset, jotka mahdollistaisivat poikkeamisen otto-oikeutta koskevista hallintosäännön määräyksistä. Käytännössä tällainen määräys voisi tarkoittaa sitä, ettei alemman viranomaisen tarvitsisi ilmoittaa otokelpoisista päätöksistä ylemmälle viranomaiselle otto-oikeuden käyttöä varten.

Hallintosääntöön otettaisiin myös tarpeelliset toimivallan siirtämistä koskevat määräykset, joilla määrättäisiin kunnan viranomaisten toimivallan jakautumisesta poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa.

LUONNOS

Hallintosääntömääräyksissä olisi kuitenkin mahdollista siirtää toimivaltaa vain sellaisissa asioissa, joissa se olisi kuntalain 91 §:n mukaan sallittua. Käytännössä tällaisten määräysten nojalla tietyille kunnan viranomaiselle hallintosäännön perusteella muutoin kuuluvasta toimivallasta olisi mahdollista poiketa ja siirtää toimivaltaa toiselle kunnan viranomaiselle, joka voisi poikkeavaa toimivaltaa käyttäen tehdä tilanteen vaatimia päätöksiä valtuuston tarkemmin asettamin edellytyksin. Hallintosäännön määräyksillä voitaisiin varautua esimerkiksi tilanteisiin, joissa edellytetään välitöntä päätöksentekoa. Toimivaltaa voitaisiin tietyissä asioissa delegoida viranhaltijalle. Toimivallan siirtoa koskevissa määräyksissä olisi perusteltua määrätä poikkeavaa toimivaltaa käyttävän viranomaisen lisäksi menettelystä, jonka mukaan poikkeavaa toimivaltaa voitaisiin ottaa käyttöön ja toisaalta menettelystä, jonka mukaan sen käyttö voitaisiin lakkauttaa. Lisäksi määräyksistä olisi perusteltua ilmetä mahdollisimman tarkkarajaisesti asiat, joista poikkeavaa toimivaltaa käyttävällä viranomaisella olisi oikeus päättää. Hallintosäännön määräykset voisivat sisältää poikkeuksellisella toimivallalla tehtyjä päätöksiä koskevia raportointimenettelyjä esimerkiksi kunnanhallitukselle tai muutoin asiassa toimivaltaiselle viranomaiselle.

Hallintosäännössä annettaisiin häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten tarpeelliset määräykset myös 90 §:n 1 momentin 3 kohdassa luetelluista valtuuston toimintaan liittyvistä asioista. Määräykset voisivat koskea esimerkiksi mahdollisuutta käsitellä valtuustolle kuuluvia asioita niin fyysisesti pidettävässä kuin sähköisessäkin kokouksessa. Jos kunnan hallintosäännössä olisi määrätty kuntalain 94 §:n 4 momentissa säädettyä pidemmästä valtuuston kokouskutsun lähettämisestä koskevasta määräajasta, voitaisiin häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten otettavissa määräyksissä määrätä tätä lyhemmästä, mutta vähintään laissa säädetyn mittaisesta määräajasta. Määräykset voisivat koskea myös poikkeamista esimerkiksi esityslistan toimittamista koskevista kunnan hallintosäännön määräyksistä.

7.2 Laki hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n muuttamisesta

95 §. Hallintosääntö. Pykälään ehdotetaan uutta 4 momenttia, jossa säädettäisiin siitä, että hyvinvointialueen hallintosäännössä olisi oltava tarpeelliset määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelyistä sekä aluevaltuuston toiminnasta poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa. Ehdotettua sääntelyä sovellettaisiin hyvinvointialueisiin ja hyvinvointiyhtiöihin. Ehdotettu sääntely vastaisi kuntalain 90 §:n 3 momenttiin ehdotettua sääntelyä, joten sitä koskevat yllä olevat säännöskohtaiset perustelut soveltuvat vastaavasti myös hyvinvointialueesta annettuun lakiin ehdotettuun sääntelyyn. Kuten kuntienkin osalta, aluevaltuuston päätettäväksi jäisi, mistä hyvinvointialuelain 95 §:n 1 momentissa luetelluista asioista olisi tarpeen ottaa poikkeusoloja ja normaaliolojen häiriötilanteita koskevat määräykset hyvinvointialueen hallintosääntöön ja minkä sisältöisiä määräykset olisivat.

8 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan mahdollisimman pian vuoden 2023 alussa.

Kunnan ja kuntayhtymän hallintosääntö olisi saatettava 90 §:n mukaiseksi 30.6.2023 mennessä. Hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän hallintosääntö olisi saatettava 95 §:n mukaiseksi vastaavasti 30.6.2023 mennessä.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 121 §:n 1 momentin mukaan Suomi jakautuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Pykälän 2 momentin mukaan kuntien hallinnon yleisistä perus-

LUONNOS

teista säädetään lailla. Perustuslain esitöiden (HE 1/1998 vp, s. 176) mukaan lailla säätämisen vaatimus koskee kuntien hallinnon yleisiä perusteita kuten kunnan ylimmän päätöksentekovallan käyttöä, kunnan muun hallinnon järjestämisen perusteita ja kunnan asukkaiden keskeisiä osallistumiskohteita. Hallinnon yksityiskohtainen järjestäminen sen sijaan voidaan osoittaa kuntien asiaksi. Itsehallinnon periaatteen mukaisesti lailla turvataan kunnan päätöksentekojärjestelmän kansanvaltaisuus. Tämä sisältää ennen muuta kunnan asukkaiden oikeuden valitsemiinsa hallintoelimiin sekä sen, että päätösvalta kunnissa kuuluu asukkaiden valitsemille toimielimille.

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnan hallintosäännöstä päättää valtuusto. Valtuusto ohjaa hallintosäännöllä kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämistä, päätöksenteko- ja hallintomenettelyä sekä valtuuston omaa toimintaa. Sillä, että hallintosäännön hyväksyy nimenomaan vaaleilla valittu valtuusto, on merkittävä vaikutus koko kunnan toiminnan ja organisoitumisen kansanvaltaisuuteen.

Nyt käsiteltävänä olevan esityksen mukaan kunnan hallintosäännössä tulisi olla tarpeelliset määräykset kunnan hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelystä sekä valtuuston toiminnasta poikkeusoloissa ja häiriötilanteissa. Ehdotetun sääntelyn mukaisesti tarpeellisista määräyksistä päättäisi valtuusto, joka päättäisi myös määräysten sisällöstä ja yksityiskohtaisuudesta tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Esityksellä ei näin ollen muutettaisi sitä lähtökohtaa, että lailla säädettäisiin ainoastaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista, kun taas hallinnon järjestämisen yksityiskohdista päätettäisiin kussakin kunnassa.

Perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaan itsehallinnosta kuntia suuremmilla hallintoalueilla säädetään lailla. Säännöksellä on ilmaistu mahdollisuus järjestää kuntia suurempia itsehallintoalueita itsehallinnon periaatteiden mukaisesti (HE 1/1998 vp, s. 176). Perustuslakivaliokunta on todennut perustuslain 121 §:n 1 momentin muodostavan 121 §:n 4 momentin kanssa kokonaisuuden (PeVL 20/2013 vp, s. 9). Valiokunnan mukaan perustuslain 121 §:n 4 momentista tai sen esitöistä ei ole kuitenkaan luettavissa samanlaisia vaatimuksia maakuntien itsehallinnolle kuin perustuslain 121 §:n 1–3 momentista kunnan asukkaiden itsehallinnolle (PeVL 26/2017 vp, s. 20).

Perustuslakivaliokunta on arvioinut 121 §:n 4 momentissa tarkoitettua itsehallintoa ja sen reunaehdotuksia tarkemmin hyvinvointialueiden perustamiseen johtaneen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen (HE 241/2020 vp) sekä aiemman, vuonna 2017 rauenneen maakuntauudistuksen (HE 15/2017 vp) yhteydessä. Valiokunnan mukaan perustuslain eri itsehallinnon muotoja koskevalle sääntelylle yhteinen piirre on kansanvaltaisuus, joka erityisesti osallistumisena ja vaikuttamisena ymmärrettynä on katsottava keskeisimmäksi itsehallinnon periaatteelliseksi osatekijäksi itsehallinnollisesta järjestelystä riippumatta (PeVL 17/2021 vp, s. 8, PeVL 26/2017 vp, s. 24). Valiokunta on nimenomaisesti kuntia suurempien alueiden itsehallinnon osalta todennut, että sen välttämättömiä peruselementtejä ovat itsehallinnon kansanvaltainen perusta ja siihen nojautuva demokraattinen päätöksenteko sekä maakunnan tehtävien ja hallinnon lakiperusta (PeVL 17/2021 vp, s. 7, PeVL 26/2017 vp, s. 30).

Arvioidessaan hyvinvointialuelakiin ehdotettua sääntelyä kansanvaltaisuuden näkökulmasta valiokunta totesi, että ehdotetut hallinnon ja talouden hoitoa koskevat säännökset ovat pitkälti yhdenmukaisia kuntalain vastaavien säännösten kanssa. Perustuslakivaliokunnan kannanoton perusteella hyvinvointialueita koskevan sääntelyn kansanvaltaisuuden vaatimusten täyttymisen kannalta on merkityksellistä, että hyvinvointialueella on aluevaltuusto, joka vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää hyvinvointialueen päätösvaltaa. Valiokunta kiinnitti huomiota muun ohella myös siihen, että hyvinvointialuetta koskevat säännökset ovat luonteeltaan yleisiä ja jättävät hyvinvointialueen organisaatorakenteen aluevaltuuston päätettäväksi (PeVL 17/2021 vp, s. 8).

LUONNOS

Hyvinvointialuelain 22 §:n mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen hallintosäännöstä, jolla se ohjaa hyvinvointialueen hallinnon ja toiminnan järjestämistä, päätöksenteko- ja hallintomenetelmiä sekä aluevaltuuston omaa toimintaa. Sääntely vastaa tältä osin kuntalain sääntelyä ja korostaa siten sitä vastaavalla tavalla hyvinvointialueen toiminnan ja organisoitumisen kansanvaltaisuutta. Ehdotuksessa esitetään hyvinvointialuelakiin lisättäväksi kuntalakiin ehdotettavaa sääntelyä vastaava sääntely hallintosäännössä annettavista määräyksistä häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Koska hallintosäännön määräyksistä päättäminen jäisi hyvinvointialueella aluevaltuuston päätettäväksi, ei esitys muuttaisi sitä kansanvaltaisuutta korostavaa lähtökohtaa, että hyvinvointialuetta koskevat säännökset ovat yleisiä ja jättävät hyvinvointialueen organisaatorakenteen ja hallinnon järjestämisen tarkemmin aluevaltuuston päätettäväksi.

Edellä mainituilla perusteluilla hallitus katsoo, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kuntalain 90 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kuntalain (410/2015) 90 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 419/2021, uusi 3 momentti seuraavasti:

90 §

Hallintosääntö

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelystä ja valtuuston toiminnasta poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.
Hallintosääntö on saatettava 90 §:n mukaiseksi vuoden 2023 kesäkuun loppuun mennessä.

2.

Laki

hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 95 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

95 §

Hallintosäntö

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelystä ja aluevaltuuston toiminnasta poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Hallintosäntö on saatettava 95 §:n mukaiseksi vuoden 2023 kesäkuun loppuun mennessä.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Kuntaministeri Sirpa Paatero

1.

Laki

kuntalain 90 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kuntalain (410/2015) 90 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 419/2021, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

90 §

90 §

Hallintosäätö

Hallintosäätö

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelyistä ja valtuuston toiminnasta poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20. Hallintosäätö on saatettava 90 §:n mukaiseksi vuoden 2023 kesäkuun loppuun mennessä.

2.

Laki

hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 95 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti

Voimassa oleva laki

Ehdotus

95 §

95 §

Hallintosäätö

Hallintosäätö

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelystä ja aluevaltuuston toiminnasta poikkeusoloissa sekä normaaliolojen häiriötilanteissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20. Hallintosäätö on saatettava 95 §:n mukaiseksi vuoden 2023 kesäkuun loppuun mennessä.
